

De Sueca estant

El poeta i assagista Joan Fuster (Sueca, 1922-1992), l'autor de 'Nosaltres, els valencians', va ser una figura clau del nacionalisme valencià

C Com el mateix Pla o Martí i Pol, Fuster decidí que tota la seva vida giravoltaria a l'entorn d'un espai, casa o poble, que esdevindria mític

Libres

La Muntanyeta dels Sants és una talla esplèndida sobre els arrossars de Sueca i Cullera, però també cap a l'Albufera de València. Podria ser, alhora, comparada amb el botó verdaguerià de Sant Jordi de la Plana de Vic i, afegint el tret geogràfic al personal, al pedró de Pals i a Josep Pla. Fuster exerciria d'aquest punt estant el mateix paper de l'homenot empordanès que tant admirava: "Des del cim de la Muntanyeta s'albira una de les contrades més belles de la terra valenciana. Una plana neta, oberta, constel·lada de casetes i de pobles amb llurs campanars disparats cap al blau. D'una banda, la limita la línia cerúlia d'unes serres llunyanes; de l'altra, l'Albufera i el Mediterrani, tan harmònios."

Pins centenaris abriguen la humil edificació orientada cap al sud. Un atri, d'arcs ogivals, ens hi dona la benvinguda. La nau guarda els sants Abdó i Senén, restaurats el 1939 pel pare de l'escriptor: "A l'altar de l'ermita, les imatges de sant Abdon i sant Senén fan una impressió relativament trista.[...] Mai no he pogut discernir quin dels dos és sant Abdon i quin és sant Senén. Tots dos van vestits amb faldilles i mantell, com correspon a raons iconogràfiques que se m'escapen."

En un lloc tan agrari, els sants havien de ser advocats per alguna raó, a Sueca ho foren per protegir-los de la calamarsa: "En alguns llocs, els comprimeixen el nom, i en diuen *sant Nin* i *sant Non*. Nosaltres solem denominar-los *els sants de la pedra*, o més dialèctament, *els benissants*, que potser equival a *benèits sants*. La *pedra*, és clar, és la calamarsa."

Com el mateix Pla o Martí i Pol, Fuster decidí que tota la seva vida giravoltaria a l'entorn d'un espai, casa o poble, que esdevindria mític: "Vaig nàixer a Sueca el 23 de novembre del 1922. Com que l'endemà, dia 24, era la festa de sant Joan de la

Creu, unes parentes remotes conques i molt inclinades als carmelites, van fer que em bategessin amb el nom d'aquell distingit poeta castellà. Avui –encara!–, a la porta de casa, tinc una placa de llautó que diu: *Juan de la Cruz Fuster, abogado*. Però en decidir-me a fer literatura vaig optar pel simple i anodí *Joan*. Vaig començar fent versos, i hauria estat perillós firmar *Joan de la Creu*. D'altra banda, la família i la gent del poble em diu *Juanito*". A banda d'assagista brillant, Fuster va conrear en els seus inicis la poesia i destil·là alguns versos delicats i tendres sobre el seu poble: "... et venç, oh poble, la dolçor nutricia / d'aquesta terra teva, blanament. / Aigua i

“La família i la gent del poble em diu Juanito”

cel en diàleg indolent / van pastant-te miracles de clarícia.”

Ell optà com a recer per la casa familiar del carrer Sant Josep, número 10. Un gran casalot, mostra de la potència econòmica i social dels menestrals de la Ribera Baixa. Una façana amb deixes de decoració eclesiàstica, pintada de colors crema que la converteixen en una apetitosa menja de pastisseria. La portalada gran, emmarcada per dos generosos finestrals, a banda i banda, a peu de carrer, abans donava entrada als carros i feia d'ample i espaiós magatzem. En paraules de Pla, quan va anar a veure Fuster: "Aquesta nau considerable ha estat dividida en habitacions amb els envans corresponents. Al fons hi havia la quadra de les bèsties. La casa de

Fuster és plena de papers i de llibres i en el lloc on, en la gran nau, hi havia una xemeneia, hi ha fet un racó on rep la gent i escolta la música de Vivaldi, etcètera.”

De les grans finestres del carrer, mirant cap a fora, la de l'esquerra, ha passat a la història per una de les agressions més inaudites i salvatges contra l'ideari catalanista que defensava el suecà: "En la matinada de l'onze de setembre, unes bones ànimes

d'un rectangular bloc de marbre blanc que, a la base, només conté, discretament, el nom de l'escriptor i les quatre barres. Els records pobletans afloren així que ens acostem a l'església: "Les campanes no paren. Sonen lentes, espaiades, tres o quatre alhora, a cops simètrics. Entre toc i toc, el silenci de la nit sembla més net, més inflexible. És la solemnitat dels morts. Del toc de morts, segons el ritual de l'església del meu poble, en diem *drangs*."

A la plaça de l'Ajuntament, ens evoca records dels costums que han passat avall irremissiblement: "Després, en tornar a Sueca, la jovenalla es disputava la joia amb les haques enflocades, companyones soferetes dels treballs campesins; i es ballaven les dansades ancestrals, d'un ritme cerimoniós, escultòric, al toc embriagador de la dolçaina; i es demanaven braus, front a la Casa-la-Vila amb el crit consagrat de *Bous volem!* Estos bells costums s'han perdut quasi, en els detalls més delicats i deliciosos." O al Casino. Tot a tocar i tot sota la mirada atenta dels hisendats que en fre-

D'esquerra a dreta, la gran església de Sueca; una pintura mural de l'Equip Crònica; un monument a tocar de l'església; l'accés a l'ermita dels Sants; la casa familiar del carrer de Sant Josep
L. SOLDEVILA

Joan Fuster no va ser un home isolat a Sueca

qüentaven els grans finestrals, segons Pla: "Jo he vist els cafès de Sueca, a la caiguda de la tarda. Hi ha, realment, molta gent. Els cafès són plens. [...] Uns són arcaics, altres modernistes. Ja està bé. No hi ha res a dir. Probablement perquè els cafès són tan plens, Fuster em portà sempre a prendre l'aperitiu o el cafè en un local més aviat solitari, una mica fosc, còmode, que té a les parets els retrats dels millors generals carlins de les últimes guerres. Si aquest establiment fou el casino carlí o el casino dels senyors, jo no en sé res. Que és un cafè agradable no té dubte."

Fuster no va ser un home isolat a Sueca. Eren corrues de joves i madurs valencians, catalans i illencs que s'arribaven al carrer de Sant Josep. Per allí, podríem afirmar que hi ha passat gairebé tothom que als Països Catalans, en un moment o altre, ha somiat la revolucionària idea que algun dia esdevindrem nació sobirana. També va assistir i capitalitzà moltes i sonades tertúlies a València. De totes elles, possiblement, la que amb el temps ha pres més simbolisme i transcendència és la que celebraven a casa Pedro. Sobretot, la nit que s'hi presentà un jove de Xàtiva, Raimon Pelegero, Raimon, que hi cantà *Al vent*. Amb paraules del suecà: "Certament, aquell vespre pensàrem que havíem guanyat una petita batalla". De fet, fou l'inici d'una gran batalla, al vent del món. *

van fer esclatar a les reixes del meu domicili un parell d'explosius de considerable potència: vostès ja coneixen la notícia. Tinc mitja casa somoguda, parets destruïdes, quadres i llibres fets malbé, dispers o inaprofitable gran quantitat de material de treball, què sé jo!" Fou, un cop més, la manifestació de la barbàrie i la violència bruta contra la raó i la llibertat d'idees des d'un pretès valencianisme espanyolista.

Avui, el casal convertit en casa de cultura Joan Fuster, a més de custodiar el llegat documental de l'escriptor, exposa pintures dels principals artistes del país que han immortalitzat el suecà amb les formes i uniformes més insòlits: d'un mussol a un iconoclasta dimoni.

A tocar de l'església, el poble que el va veure néixer hi ha alçat un monument amb el bust de l'escriptor que, potent, ix